

KORRALDUS

22.05.2026 nr DM-122205-44

Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloa nr KL-517613 andmine

1. OTSUS

Arvestades Aktsiaselts Torf 29.12.2022 esitatud keskkonnaloa taotlust nr T-KL/1015749-3 ja võttes aluseks maapõueseaduse (MaaPS) § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 41 lg 1 p 4 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 53, § 61 lg 1 otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Anda ettevõttele Aktsiaselts Torf (registrikood 10076240) tähtajaline keskkonnaluba nr KL-517613 30 aastaks Laiküla turbamaardla Laiküla IV turbatootmisalale maavara kaevandamiseks.

1.2. Määrata keskkonnaloale nr KL-517613 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse peatükis 3.4. "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust.

1.3. Korraldus jõustub ettevõttele Aktsiaselts Torf teatavakstegemisel.

2. ASJAOLUD

2.1. Taotluse läbivaatamine

Aktsiaselts Torf (registrikood 10076240, aadress Tallinna mnt 26a, Lihula linn, Lääneranna vald, Pärnu maakond; edaspidi ka ettevõte) esitas 22.11.2022 Keskkonnaametile taotluse Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloa saamiseks. Esmataotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (edaspidi ka KOTKAS) 22.11.2022 menetluse nr M-122205 juurde nõuetekohaselt korrigeeritud taotlus 29.12.2022.

Aktsiaselts Torf on turba tootmisega tegelev ettevõte, kes kaevandab aiandusturvast Lääne maakonnas asuvas Laiküla turbamaardlas Laiküla (keskkonnaloa nr LMKL-001), Laiküla II (keskkonnaloa nr LMKL-002) ning Laiküla III (keskkonnaloa nr KL-512199) turbatootmisalade mäeeraldistel. Käesoleva taotlusega soovib ettevõte laiendada oma senist tegevust Laiküla turbamaardlas ning võtta kasutusele Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldis.

Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldis paikneb Lääne maakonnas Lääne-Nigula vallas jäädes Üdruma küla ja Laiküla territooriumitele. Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaa pindala on 60,74 ha, sh mäeeraldis pindalaga 48,22 ha. Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldise

teenindusmaa jääb RMK Läänemaa metskonna poolt hallatavate Kullamaa metskond 4 (tunnus 44101:001:1855, 100% maatulundusmaa), Kullamaa metskond 100 (tunnus 45203:002:0196, 100% maatulundusmaa) ja Laiküla turbatootmisala (tunnus 34202:002:0005, 100% turbatööstusmaa) kinnistute piiresse.

Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldis hõlmab täielikult Laiküla turbamaardla (registrikaardi nr 214) vähelagunenud turba plokki 14 aT ning hästilagunenud turba plokki 15 aT.

Laiküla IV turbatootmisala hästilagunenud turba aktiivne tarbevaru on 86 tuh t, millest kaevandatav varu on 70 tuh t ning vähelagunenud turba aktiivne tarbevaru on 25 tuh t, millest kaevandatav varu on 25 tuh t. Maavara maksimaalne aastane tootmismahd on 15 tuh t. Maavara kasutatakse aianduses. Keskkonnaloa kehtivusajaks taotletakse 30 aastat ja kaevandatud maa korrastatakse taastuvaks sooks.

Geoloogilise uuringu teostaja on OÜ Inseneribüroo STEIGER (registrikood 11206437). Aruande nimetus: „Laiküla turbamaardla Laiküla IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.08.2019)“. EGF number on 9317. Aruande põhjal on muudetud registrikannet ja kinnitatud aruandes esitatud piirides varu Maa-ameti 05.05. 2020 otsusega nr 1-17/20/1174.

Laiküla IV turbatootmisala piiresse rajatavate tootmisväljakute vesi juhitakse lõuna suunas Keskküla kraavi (väljalask LA062), seega lisatakse Laiküla IV turbatootmisala vooluhulgad Laiküla II turbatootmisala keskkonnaloale nr LMKL-002. Laiküla IV turbatootmisalalt lisanduv vooluhulk väljalasku LA062 on $146\,000\text{ m}^3/\text{a}$. Kehtiva loaga nr LMKL-002 lubatud vooluhulk on $400\,764\text{ m}^3$ aastas, 100191 m^3 kv, 1096 m^3 ööpäevas ($0,01\text{ m}^3/\text{s}$). Laiküla IV turbatootmisala kuivendusvee $146\,000\text{ m}^3/\text{a}$ liitmisel LMKL-002-le $400764\text{ m}^3/\text{a} = 546\,764\text{ m}^3/\text{a}$ aastaseks vooluhulgaks.

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (*MaaPS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (*KeÜS*), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (*KeHJS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 1000 eurot on tasutud 22.11.2022 riigilõivuseaduse § 136² lõike 1 punkti 4 kohaselt.

Keskkonnaloa taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötleja Maa-amet (alates 01.01.2025 Maa- ja Ruumiamet) 28.11.2022 kirjaga nr 9-3/22/20292-2 ja 22.09.2023 kirjaga nr 9-3/22/21141-2 (KOTKAS 28.11.2022 nr DM-122205-2 ja 13.12.2022 nr DM-122205-5).

Laiküla IV turbatootmisalast ~300 m kaugusel lõunas paikneb Keskküla I maaparandussüsteem (tunnus 5110700010250/002), ~500 m kaugusel edelas paikneb Keskküla II maaparandussüsteem (tunnus 5110700010250/003) ning ~500 m kaugusele läände jääb Laiküla I maaparandussüsteem (tunnus 5111660020010/001).

Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldis piirneb ida poolt taotlejale kuuluva Laiküla II turbatootmisala mäeeraldisega (keskkonnaloa nr LMKL-002). Ligikaudu 500 m kaugusel läänes kulgeb kruuskattega kohaliku tähtsusega Uudismaa tee (4520063). Lähimad majapidamised paiknevad mäeeraldise teenindusmaast ~360; ~450 ja ~624 m kaugusel lõunas ja edelas Põldotsa (tunnus 45203:003:0008), Ahovere (tunnus 45203:003:0023) ja Lepiku (tunnus 45203:003:0024) kinnistutel. Elamahooneid jääb ka edela-loode suunale, kuid need jäävad kaugemale kui ~600 – 1000 m. Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaa piires teid, elektri- ja sideliine või muid kommunikatsioone ei ole.

Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaa paikneb Laiküla turbamaardla edelaserval. Mäeeraldise teenindusmaa ida- ja keskosas jäävad maapinna abs kõrgused valdavalt 7,5-8,5 m ning lääneservas 6,5-7,5 m vahemikku.

Matsalu Rahvuspargi Matsalu piiranguvöönd (tunnus KLO1100749) paikneb ~1,3 km kaugusel läänes ning Kantsu-Kastja hoiuala (Läänemaa) (tunnus KLO2000257) jääb ~580 m kaugusele, teisele poole Laiküla II turbatootmisala.

Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaa piires ei asu Natura 2000 linnu- ja loodusalasid, looduskaitsealasid, kultuurimälestisi ega muid kitsendusi põhjustavaid üksikobjekte.

Laiküla IV turbatootmisalale jäävad III kaitsekategooriasse kuuluvate taimeliikide harilik porss (*Myrica gale*), kahelehtine käokeel (*Platanthera bifolia*), suur käöpõll (*Listera ovata*) ja vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*) kasvukohad.

Laiküla IV turbatootmisala taotluse esitamise ajal kattus taotletav Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldis Laiküla II turbatootmisala teenindusmaaga (keskkonnaluba nr LMKL-002). Kattuvuse kõrvaldamiseks muutis Keskkonnaamet 22.05.2026 korraldusega nr DM-135660-9 Laiküla II turbatootmisala keskkonnaluba, vähendades Laiküla II teenindusmaa ulatust nii, et Laiküla II teenindusmaa ei kattu enam Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldisega.

2.2. Taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Loa andja edastas esmase taotluse 22.11.2022 keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu koheselt pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Lääne-Nigula Vallavalitsustele (edaspidi kohalik omavalitsus; KeÜS § 43 lg 1 ja 2).

Loa andja teavitas avalikkust loa menetluse algatamisest 02.01.2023 väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks teavitas 02.01.2023 kirjaga nr DM-122205-8 ettevõtet, piirinaabreid ja mõjutatud isikuid taotluse esitamisest (KeÜS § 46 lg 1 p-d 1 ja 2). Loa andja otsustas jätta ajalehes teate avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Loa andja teavitas menetluse algatamisest ning küsis kohalikult omavalitsustelt täiendavalt arvamust (KOTKAS 30.12.2022 nr DM-122205-7) nõuetekohaseks tunnistatud taotluse kohta (KeÜS § 43 lg 2¹, MaaPS § 49 lg 6).

Lääne-Nigula Vallavolikogu esitas oma otsuse 22.02.2023 kirjaga 1-3/23-11 (KOTKAS 27.02.2023 nr DM-122205-14). Kirjas edastati Lääne-Nigula Vallavolikogu 16.02.2023 otsus nr 1-3/23-11 millega nõustuti loa taotlusega tingimuslikult.

Tingimuseks seati: *Keskkonnanaloo menetluses tuleb arvestada 18.08.2022 kehtestatud Lääne-Nigula valla 3 üldplaneeringuga seatud maakasutustingimustega.*

Lisaks tehti järgnevad ettepanekud:

1. koostada keskkonna mõjude eelhindang ning muuhulgas hinnata võimalikku koosmõju olemasolevate turbatootmisaladega (Laiküla I, II ja III);
2. eelhindangus pöörata tähelepanu võimalike keskkonnamõjude seirele ja leevendusmeetmetele nii ala kasutusele võtule eelnevalt kui ka kasutusperioodi vältel;
3. lähedal paiknevate salv- ja puurkaevude ebasoodsa seisundi vältimiseks tuleb ettevõttel läbi viia seired enne kaevandamisperioodi ja selle kestel vee kvaliteedi muutuste ilmnemise korral.

Kohaliku omavalitsuse esitatud tingimus ja ettepanekud võeti keskkonnamõjude eelhindamisel arvesse.

Keskkonnaamet tegi menetlusest teatamisel ja eelnõude avalikustamisel ettepaneku, et avalikku arutelu ei korraldata, kui menetlusosalised ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtajaks esitanud selle suhtes vastuväiteid (HMS § 50 lg 2 p 1, lg 3). Avalikku arutelu ei korraldatud kuna menetlusosalised ega avalikkus ei ole esitanud loa menetluse ajal ettepanekuid ega vastuväiteid.

Loa andja teavitas 27.04.2026 loa andmise otsuse eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja saatis menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks (HMS § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 48 lg 1, 3 ja 4, KeHJS § 11 lg 2²). Eelnõudele ei esitatud vastuväiteid (vt korralduse peatükist 3.5.).

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

KeHJS § 3 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõigete 3 ja 4 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (KMH) kohustuslik KeHJS § 6 lõike 1 tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist, lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 1 kohaselt ei kuulu ettevõtte poolt taotletav tegevus olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetellusse. Kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lõike 2 punktis 2 nimetatud tegevusvaldkonda, mille täpsustatud loetelu on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” (edaspidi *KMH määrus*).

KMH määruse § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 11 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas turba kaevandamine kuni 150 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

Keskkonnaamet jättis 31.03.2026 kirjaga nr DM-122205-37 „Laiküla IV turbatootmisala keskkonnavalua taotlusele keskkonnamõju hindamise algatama jätmise“ algatamata KMH Laiküla IV turbatootmisala keskkonnavalua taotlusele. Kavandatava tegevuse keskkonnamõju ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks tuuakse välja keskkonnavalua kõrvaltingimustena (vt p 3.4.3.).

3.2. Kaalutlused loa andmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga - sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13).

3.2.1. Maavara kaevandamine

3.2.1. Lubatav tegevus

Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks, välja arvatud liiva, kruusa, järvelubja, järve- ja meremuda kaevandamiseks, kus luba antakse kuni 15-ks aastaks (MaaPS § 60 lg 1 ja 2).

Ettevõttel on luba (seaduses ka kui kaevandamisluba) vajalik maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1).

MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi.

MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnavalua andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnavalua Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnavalua saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 45 lõike 1 kohaselt on turba kaevandamiseks lubatud kaevandamisluba anda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alale või maardlale. Kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantakse turbamaardla või selle osa või muu turbaala, mis on inimtegevusest mõjutatud ja mis ei

oma eeldatavalt olulist looduskaitseväärtust. Laiküla turbamaardla Laiküla IV turbatootmisala on kantud keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri“ §-s 2 nimetatud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja. Sellest tulenevalt ei ole Laiküla IV turbatootmisalale keskkonnavalda andmine vastuolus MaaPS § 45 toodud tingimustega.

MaaPS § 46 lõike 2 ning säästva arengu seaduse § 5 lg-te 3 ja 5 alusel on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 22.12.2016 määrus nr 150 „Turba kaevandamise aastamäär ning kriitilise ja kasutatava varu suurus“. Määruse nr 150 § 1 kohaselt on turba kaevandamise aastamäär 2850 tuhat tonni ning § 2 p 6 kohaselt on Lääne maakonna turba kaevandamise aastamäär 105 tuhat tonni, millest Maa-ja Ruumiameti Geoportaali maardlate rakenduse andmetel on kasutusel 90 tuh tonni. Laiküla IV turbatootmisala keskkonnavalda taotletakse 30 aastaks maksimaalse aastamääraga 15 tuh tonni. MaaPS § 45 lg 4 sätestab, et kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud turbamaardlal antakse kaevandamisluba turba kaevandamise aastamäära piires. Seega on turba kaevandamise aastamäär numbriline suurus, mida turba kaevandamiseks antud maavara kaevandamise lubades fikseeritud kalendriaastas kaevandada lubatud summaarne kogus ei tohi ületada. Ehk tegemist on aastast riigi poolt aktsepteeritud ja kaevandada lubatud summaarse kogusega, mida Laiküla IV turbatootmisala loa andmisega ei ületata. Seega ei ole kavandatud tegevus vastuolus riigi huviga ega ilmselt ebaotstarbekas.

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnavalda andja kaevandamise keskkonnavalda taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Laiküla IV turbatootmisala keskkonnavalda taotluse 30.12.2022 kirjaga nr DM-122205-7 Lääne-Nigula Vallavalitsustele arvamuse avaldamiseks. Lääne-Nigula Vallavolikogu 22.02.2023 nõustus tingimuslikult otsusega nr 1-3/23-11 keskkonnavalda andmisega Laiküla IV turbatootmisalale.

3.2.1.2. Nõuded maavara kaevandamisele

Nõuded maavara kaevandamiseks seatakse keskkonnavalda kõrvaltingimustena vt ptk 3.4.3.

3.2.2. Jäätmete käitlemine

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmevõimaldaja jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta. Laiküla IV turbatootmisalal turba kaevandamisel jäätmeid ei teki. Kogu kasulik materjal turustatakse ning mäeeraldiselt eemaldatud sugekiht ja kändud kasutatakse esimesel võimalusel olemasoleva taristu hooldamiseks või uue taristu rajamiseks (kändud vajadusel realiseerida töötlemata küttepuiduna). Taotleja on teadlik, et juhul, kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamisjäätmekava esitamiseks.

3.3. Loa andmisest keeldumise aluste hindamine

3.2.1. Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb õigusaktides sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

Loa andjale teadaolevalt ei esine loa andmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, MaaPS § 55). MaaPS § 55 lõike 2 punktides 1-9 ja lõike 3 punktides 2-3 toodud asjaolusid Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldise, mäeeraldise teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

- Taotlejat ei ole karistatud keskkonnavastase kuriteo eest ega väärteo eest kaks või enam korda või on taotleja karistusandmed karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud (KeÜS § 52 lg 1 p 1¹).
- Tegevus vastab õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4, MaaPS § 55 lg 1).
- Tegevusega ei kaasne keskkonnoahtu (KeÜS § 52 lg 1 p 6). Keskkonnaamet järeldas, et tegevusel puudub oluline keskkonnamõju 31.03.2026 dokumendiga nr DM-122205-37.
- Tegevusega kaasnevate heidete lisandumisel ei ole keskkonna kvaliteedi piirväärtus ületatud (KeÜS § 52 lg 1 p 8, MaaPS § 55 lg 1).
- Loa andmisega ei minda vastuollu riiklike huvidega, mis on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis "Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050" (MaaPS § 55 lg 2 p 10). Samuti ei tuvastatud vastuolusid teiste valdkondade eriseadustega. Eelhinnangus kui ka korralduses on nimetatud erinevaid aspekte, millele on vaja tähelepanu pöörata arvestades sotsiaalse keskkonna, looduskeskkonna, liigikaitse, julgeoleku ja kultuuri valdkonna seadustes väljendatud riigi huvi.
- Lääne-Nigula Vallavolikogu nõustus 22.02.2023 tingimuslikult otsusega nr 1-3/23-11 keskkonnavalda andmisega Laiküla IV turbatootmisalale (KOTKAS 27.02.2023 nr DM-122205-14) (MaaPS § 55 lg 2 p 11).
- Tehtavad tööd ei mõjuta oluliselt ebasoodsalt kaitstavat loodusobjekti (MaaPS § 55 lg 2 p 12). Keskkonnaamet järeldas, et tegevusel puudub oluline keskkonnamõju 31.03.2026 dokumendiga nr DM-122205-37.
- Taotleja ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamise ega kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri päring seisuga 21.05.2026) (MaaPS § 55 lg 3 p 1).

Maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses.

3.2.2. Eraldi on pikemalt käsitletud MaaPS § 55 lg 2 p-s 10 ja KeÜS § 52 lg 1 p-s 7 sätestatud keeldumise aluseid. Turba kaevandamisega kaasnevad märkimisväärsed keskkonnahäiringud, mille vältimist tuleb MaaPS § 55 lg 2 p 10 rakendamisel käsitleda riigi huvina. Selliseid häiringuid võib lubada üksnes tingimusel, et need on proportsionaalsed võrreldes kasuga, mida kaevandamisest saadakse. KeÜS § 52 lg 1 p 7 tuleneva keeldumise aluse puhul ei tule hinnata ainult seda, kas kaevandataval turbal on kasutusotstarve, vaid ka seda, kas loodusvara kasutus pole ilmselt raiskav. Turba kaevandamisel ei kasutata turvast üksnes loodusvarana, vaid mõjutatakse ökosüsteemi tervikuna. Looduslikus seisundis raba pakub peale turbaga varustamise muid olulisi looduse hüvesid (n-ö ökosüsteemide teenuseid), nt puhta vee

säilitamine ja süsiniku sidumine.

Keskkonnakaitseloa andmisel või muutmisel (sh pikendamisel) turba kaevandamiseks kaalutakse, mis võiks olla hinnanguliselt taotletava tegevusega kaasneda võiv kahju ökosüsteemide teenustele ning kas kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus kaevandatud turba kohta kaalub üles potentsiaalse kaevandamisega ökosüsteemidele tekitatava kahju. Ökosüsteemide teenuste hindamiseks kasutati mudelit, mis on välja töötatud Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli 2023. aastal valminud Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemide teenuste) sotsiaalmajandusliku väärtuste üleriigilisel hindamisel ja kaardistamisel tehnilises lõpparuandes toodud materjale kasutades mõningate kohandustega mõju hindamiseks turba kaevandamisele. Keskkonnaametile esitatud taotluse kohaselt kaevandatavat turvast ei plaanita kasutada ainult energeetikasektoris energia saamise eesmärgil. Seega liigitub antud juhul tegevus maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektorisse (tuntud ka kui LULUCF sektorisse).

Loa andja hindas taotletava tegevuse tõttu ökosüsteemide teenustele kaasneda võivat kulu ning seda, mis on taotluse kohaselt maavara kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus parimate teadmiste järgi seisuga 11.11.2025. Keskkonnaameti ökosüsteemide hindamise juhendis on detailsemalt kirjeldatud ka seost ökosüsteemiteenuste väärtuste arvestamise metoodikaga. Lühidalt välja tuues: ELME2 (ELME on lühend Keskkonnaagentuuri projektile „Elurikkuse sotsiaal-majanduslikult ja kliimamuutustega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks, prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid”) raames hinnati ja kaardistati 22 erineva ökosüsteemiteenuse ehk looduse hüve paiknemine, kogused ja võimalusel majanduslik (rahaline) väärtus. Turbakaevandamislubade andmise konteksti tarbeks valiti välja need ELME2 raames hinnatud-kaardistatud ja asjakohased teenused, millele turba kaevandamine eeldatavalt kahju teeb. Kasutati kõigi kolme peamise ökosüsteemiteenuse klassi – reguleerivad ja säilitavad, varustavad ning kultuuriteenused – hüvesid. Valiti seitse teenust: globaalne kliimaregulatsioon, veevoogude reguleerimine, elupaikade pakkumine, lokaalne kliimaregulatsioon, loodusannid- jõhvikad, loodusturism ja virgestusväärtus.

Turbaaladel valitud seitsmest olulisest ökosüsteemiteenusest omavad majandusliku väärtuse hindamise indikaatorit viis. Seetõttu loodi tööriista sisendiks kaks erinevat kuumkohtade kaarti: rahalist väljavõtet võimaldava viie teenuse majandusliku väärtuse kiht ning detailsem, skaalale 0-5 standardiseeritud seitsme teenuse biofüüsikaliste väärtuste kiht. Viie teenuse rahalise väärtuse kihi loomiseks liideti kokku globaalse kliimaregulatsiooni, veevoogude reguleerimise, jõhvikate, loodusturismi ja virgestusväärtuse majanduslikku väärtust kirjeldavad kihid. Seitsme teenuse biofüüsikaliste väärtuste kiht koosneb juba nimetatud viiest hüvest ning lisaks on arvestatud ka elupaiga- ja lokaalse kliimaregulatsiooni hüvedega. Seitsme teenuse biofüüsikaliste väärtuste kihi loomisel tuli arvestada, et kõik ökosüsteemiteenused on hinnatud ja kaardistatud vastavalt konkreetsele hüvele asjakohasele metoodikale, mistõttu on kõikide hüvede kihid erinevas skaalas ja eri ühikutega.

Võimaldamaks hüvede väärtuste liitmist üheks nn kuumkohtade ehk ökoloogiliselt väärtuslikumate ja vähemväärtuslike kohtade kihiks, standardiseeriti kasutatud kihid ühtsele skaalale 0-5. Eelnevalt logaritmiti mulla orgaanilise süsiniku kaardi väärtused normaaljaotusele vastavaks. Seejärel liideti kihid kokku ning standardiseeriti veelkord skaalale 0-5. Huvipakkuva

ala keskmine teenuste väärtus ümardatud lähima täisarvuni määrab seisundiklassi.

Analüüsi tulemusena selgus, et taotletav turbatoomisala jäi mudelarvutuses seitsme standardiseeritud teenuse keskvväärtuses seinudiklassi nr 3 (täpne nr 3,3), mille alusel liigitatakse see ökosüsteemiteenuste seisundiklassi „keskmine“. Sellises seisundiklassis oleval alal kaevandamisel saadav eeldatav lisandväärtus peab olema suurem kui ökoloogiline kahju.

Ökosüsteemide teenuste rahaliseks väärtuseks taotletaval alal saadi 10 224 906 eurot. Taotluse kohaselt on kaevandatava hästilagunenud turba kogus 70 tuhat tonni ning kaevandatava vähelagunenud turba kogus 25 tuhat tonni. Suur osa Eestis kaevandatud turbast eksporditakse põllumajandussaaduste kasvatamiseks teistes riikides, ning seega üldist panust toidu julgeolekusse globaalselt on raske rahas väärtustada. Võttes aluseks Kliimaministeeriumis valmiva turba tootmise majandusanalüüsi andmed seisuga 04.09.2024, võiks lisandväärtus Eestis tonni kaevandatud turba kohta olla 46,4 eurot. Arvestades taotluses toodud kaevandatava turba koguseid, saadi eeldatavaks lisandväärtuseks kaevandamisel 4 408 000 eurot.

Ökosüsteemide hindamise juhendi kohaselt eeldatav lisandväärtus on väiksem kui ökoloogiline kahju. Arvestades, et taotluse kohaselt on tegemist inimtegevuse poolt juba tugevasti mõjutatud alaga, on märgitud ka, et Laiküla IV turbatootmisala maa-ala on puistunud märgala ning ala kuulub seisundiklassi 3, siis kaalutluse tulemusel leiti, et loodusvara kasutus pole otstarbekas ja säästlik ning sellest kaalutlusest lähtuvalt esineb loa andmisest keeldumise alus.

Kuivõrd erinevad ettevõtted väärimdavad turvast erinevalt ning kõrgem lisandväärtus võib muuta arvutuste tulemusi, palus Keskkonnaamet 19.12.2024 kirjaga nr DM-122205-23 ettevõttel Aktsiaselts Torf esitada arvutuskäik ettevõtte toodetava lisandväärtuse kohta kaevandatava turba tonni pealt koos selgitustega.

Aktsiaselts Torf esitas küsitud andmed 10.03.2025 (KOTKAS 10.03.2025 nr DM-122205-26). Ettevõtte poolt esitatud lisandväärtuse arvutuse kohaselt on lisandväärtus suurem (13 960 724 eurot), kui ökoloogiline kahju (10 224 906 eurot).

Keskkonnaameti hinnangul on seega eeldatav kaevandamisel saadav rahaline kasu suurem, kui ökoloogiline kahju. Arvestades, et ala on mõjutatud kuivendamisest ning ala kuulub seisundiklassi 3, siis kaalutluse tulemusel leiti, et loodusvara kasutus on otstarbekas ja säästlik. Eelnevale tuginedes saab väita, et eeldatavalt ei ole loodusvara kasutus raiskav ning sellest kaalutlusest lähtuvalt loa andmiseks takistust ei esine. Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, kui loa alusel kavandatava tegevuse käigus kasutatakse loodusvarasid ebaotstarbekalt või põhjustatakse loodusvarade seisundi olulist halvenemist, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet (MaaPS § 55 lõige 1 koosmõjus KeÜS § 52 lõike 1 punktiga 7). MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 kohast keeldumise alust Keskkonnaameti hinnangul käesoleval juhul ei esine.

Vastavalt ka strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud eesmärkidele ja põhimõtetele tuleb maardlate kasutusse võtmisel eelistada juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist, mille kohta on piisavalt vajalikku informatsiooni nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste kohta.

3.2.3. Mõju kliimale

Järgnevalt on selgitatud kavandatud tegevusega kaasnevat mõju kliimale, kasutades analoogiaana Kõverdama II turbatootmisala KMH aruannet („Kõverdama II turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne“, töö nr 21/3530, OÜ Inseneribüroo STEIGER), leitav KMH registrist numbriga [KMH01121](#).

Turbatootmisaladega seotud heited raporteeritakse rahvusvahelises kliimaaruandluses LULUCF sektori märgalade kategoorias. Tulenevalt LULUCFi määrusest (EL) 2018/841 on Euroopa Liit seadnud üldeesmärgi saavutada LULUCFi sektoris 2030. aastaks netosidumine 310 miljonit tonni CO₂ ekv ning Eesti riiklik eesmärk on LULUCF sektoris 2030. aastaks suurendada sidumist või vähendada heidet 434 kt CO₂ ekv võrra baasperioodi (2016–2018) keskmisega võrreldes.

Taotletava tegevuse puhul on lühiajaliselt tegu lisanduva tegevusega, mille emissioonid (nii *on-site* kui *off-site* emissioonid) lisanduvad olemasolevas kliimaaruandluses olevatele emissioonidele. Siiski moodustavad kavandatava tegevusega kaasnevad arvutuslikud kasvuhoonegaaside heited väikese osa nii turbasektori aastastest heidetest kui ka aastaks 2035 planeeritud Eesti kasvuhoonegaaside netoheite sihttasemest.

Peamiseks leevendusmeetmeks turbatootmisala puhul on oluline etapiviisiline turbatootmisala korrastamine väljakute ammendamise järgselt, mis vähendab ala *on-site* heidet. Arvutuslikku *off-site* heidet on võimalik vähendada vaid toodetavate turbakoguste vähendamisega. Kasvuhoonegaaside vähenemise prognooside tegemisel tuleb arvestada erinevate riskidega (sh majanduslikud, poliitilised), mis võivad kaasneda kliimanetraalsuse poole liikumisega. Laiküla IV tootmisala töötamisele nagu ka kõikidele majandussektoritele tervikuna, võib edaspidi olla vajalik seada täiendavaid keskkonnatingimusi, mis tehnoloogianeutraalselt arvestavad kliimanetraalsuse saavutamise eesmärgi sh ajalist mõõdet (nt kehtestades keskkonnalubadega summaarse lubatud kasvuhoonegaaside heitkoguse vastavalt riiklikele vahe-eesmärkidele).

Kasvuhoonegaaside heite piiramise kohustuse olulised küsimused peab parima kättesaadava teadusinfo ja Eesti rahvusvaheliste kohustuste põhjal otsustama seadusandja. Selleks on aegsasti vaja kehtestada realistlik ja õiguslikult siduv etapiviisiline ja sektoripõhine heitekoguste jaotuskava kliimanetraalsuse saavutamiseks. Käesoleva korralduse koostamise ajaks ei ole turbatootmise sektorile kehtestatud sektoripõhist etapiviisilist heitkoguste vähendamise kava. Heitekoguste kontrollimise üldised kliimaeesmärgid ei sea arendustele piiranguid jäiga arvulise normina, sest niisuguste eesmärkide saavutamine ei sõltu vaid kavandatavast käitistest, vaid väga paljude tegevuste koosmõjust. Sektori- või käitispõhiste konkreetsete arvuliste normide määramine on poliitiliste valikute küsimus.

Eesti on ühinenud rahvusvaheliste lepetega, et vähendada KHG emissiooni ja muuta tootmine keskkonnasõbralikumaks. Eestis tegutsevate turbatootjate andmetel võib soodsatel ilmastikuoludel planeerida turba toodanguks ligikaudu 150 - 200 t hektari kohta aastas (ligikaudu 1000 m³ kaaluga 150 - 200 kg m³). Laiküla IV tootmisala kehtivas keskkonnaloas on maksimaalne aastane tootmismahd 15 tuh t, mida piirab Lääne maakonna turba kaevandamise aastamäär (vastavalt Vabariigi Valitsuse 22.12.2016 määrusele nr 150 „Turba kaevandamise

aastamäär ning kriitilise ja kasutatava varu suurus“). Kui ilmastikuolud seda võimaldavad, on maksimaalse mahu määras turvast tootes võimalik kiiremlt maavaravaru ammendada ja ala varem korrastada.

Keskkonnaameti seisukoht

21.07.2024 muudeti määrust nr 87 ja selle lisa 1 ja 2 olevatest nimekirjadest jäeti välja terve hulk turbaaladest. Määruse nr 87 muutmise eelnõu seletuskirja kohaselt piiratakse muudatuste tulemusena uute turba kaevandamislubade andmist ning on märgitud, et määruse muutmine aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja Eesti keskkonnanäesmärkide täitmisele.

Ökosüsteemide hindamise juhendis on LULUCF eesmärgid arvesse võetud kliimaregulatsiooni ökosüsteemiteenuse ehk mulla orgaanilise süsiniku varu väärtustamise kaudu. Kaalutluse põhimõte on, et mida kõrgema väärtusega on antud kohas kliimaregulatsiooni ökosüsteemiteenus st mida rohkem on turbasse orgaanilist süsinikku talletunud, seda suurem on ökosüsteemiteenustele kaevandamisega tekkiv kahju ning seda olulisem on antud kohas vältida loodusliku turbaala maakatte muutumist tugevalt inimõiguliseks kaevandamisalaks. Kuna Laiküla maardla on inimtegevuse poolt juba tugevasti mõjutatud, on Laiküla IV turbatootmisalal turba tootmisega laienemine põhjendatud nii kohaliku piirkonna sotsiaalmajandusliku arengu kui ka maavara säästliku kasutamise seisukohast. Lisaks on juba kuivendatud ja kuivendusest mõjutatud turbaalade lõpuni kaevandamisega võimalik vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, sest uusi turbaalasid ei avata - mida täielikumalt kasutatakse turbavarusid juba kasutusel olevatel aladel, seda vähem vajatakse turba tootmiseks uut pinda ja seda rohkem jääb soid looduslikku või looduslähedasse seisundisse.

3.4. Kõrvaltingimuste seadmine

HMS § 3 lg 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutlusõiguse alusel (HMS § 5 lg 1). Kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lg 2). MaaPS § 56 lg 1 p 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse määraldisel ja määraldisel teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

3.4.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimused

Lääne-Nigula Vallavolikogu 22.02.2023 otsusega nr 1-3/23-11 nõustus tingimuslikult keskkonnaloa andmisega Laiküla IV turbatootmisalale (KOTKAS 27.02.2023 nr DM-122205-14).

Tingimuseks seati: *Keskkonnaloa menetluses tuleb arvestada 18.08.2022 kehtestatud Lääne-Nigula valla 3 üldplaneeringuga seatud maakasutustingimustega.*

Lisaks tehti järgnevad ettepanekud:

- 1. koostada keskkonna mõjude eelhindang ning muuhulgas hinnata võimalikku koosmõju olemasolevate turbatootmisaladega (Laiküla I, II ja III);*
- 2. eelhindangus pöörata tähelepanu võimalike keskkonnamõjude seirele ja leevendusmeetmetele nii ala kasutusele võtule eelnevalt kui ka kasutusperioodi vältel;*
- 3. lähedal paiknevate salv- ja puurkaevude ebasoodsa seisundi vältimiseks tuleb ettevõttel läbi viia seired enne kaevandamisperioodi ja selle kestel vee kvaliteedi muutuste ilmnemise korral.*

Kohaliku omavalitsuse esitatud tingimus ja ettepanekud võeti keskkonnamõjude eelhindamisel arvesse.

Lääne-Nigula Vallavolikogu esitas 19.02.2026 otsuse nr 1-3/26-11, millega nõustuti Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloa taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmisega ja tehtava otsuse eelnõuga (KOTKAS 25.02.2026 nr DM-122205-35).

3.4.2. Eelhindangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhindangu ning otsustanud 31.03.2026 kirjaga nr DM-122205-37 Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloa taotlusele jätta KMH algatamata. Laiküla IV turbatootmisala puhul on tegemist toimiva Laiküla turbakaevanduse laiendamisega, mille puhul on koostatud kuivenduse, linnustiku ja kaitsealuste taimede eksperthinnangud. Eelhindangus analüüsiti karjääri tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhindangu lõppjärelendusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline negatiivne keskkonnamõju. Keskkonnahäiringute vältimiseks ja leevendamiseks esitati eelhindangus järgmised keskkonnameetmed, millega tuleb loa andmisel arvestada:

1. Tagamaks olulise mõju puudumise Käntu-Kastja looduskaitseala projekteeritavatele piiridele, on oluline taotletava ala lõunaosas rajada kogujakraav mäeeraldise, mitte aga selle teenindusmaa piirile.
2. Kuivenduse mõju suurenemisel võib kooslus muutuda väljaspool kaevandatavat ala. Lisaks taimeliikidele määratud puhvrile tuleks veerežiimi sobivana hoidmiseks kraav niimoodi rajada, et selle kuivendav mõju oleks minimaalne väljapoole kaevandusala jäävale taimekooslusele. Kraavi muld tuleb ladustada ja tihendada kraavi sellele kaldale, mis piirneb kaitstavate taimeliikide kasvualadega.
3. Mäeeraldise lõunaosas on kaitstavate käpaliste kasvuala, kust tuleb taimed ümber asustada. Ümberasustamise koht oleks soovitatavalt kaitseala või mõni taastatav rikutud ala, nagu endine karjäär või sookoosluste taastamisaladega piirnevad metsad, et ümberasustamise tulemus oleks paremini jälgitav või siis saaks sellega toetada rikutud alade taastumist. Ümberasustamine kavandada siiski kuluefektiivsusest lähtuvalt võimalikult lähedale. Ümberasustamisel lähtuda OÜ Nordic Botanical poolt koostatud ekspertiisi ettepanekutest. Kaevandamisega hävitamisele minevate taimede ümberasustamisel on lisaks nende isendite päästmisele eesmärgiks praktilise kogemuse saamine ja teabe kogumine ümberasustamise tulemuslikkusest. Ümberasustamise tulemuslikkust peab edaspidi seirama vastavalt 1., 3. ja

5. aastal, nagu ekspertiisis on välja pakutud.
4. Vähendamaks mõju linnustikule, tuleb Laiküla IV turbatootmisala rajamisel ettevalmistustööd (alalt metsa raiumine) teostada väljaspool lindude pesitsusperioodi, st ettevalmistustöid võib teha sügisel või talvel alates septembri algusest kuni veebruari lõpuni (01.09.-28.02.).
 5. Tolmu tekke ja leviku vähendamiseks karjäärisisestel teedel kui ka karjääri juurde viival teel transpordivahendite liikumise kiiruspiirangu 30 km/h, karjäärisiseseid teid tuleb niisutada, kui nähtav teetolm kandub väljaspoole karjääriala.
 6. Kaebuste esitamisel tuleb läbi viia loa omanikul aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes müra ja tahkete osakeste (PM-sum) kontsentratsioonide mõõtmised lähima vastuvõtja katastriüksusel ning piirnormide ületamisel võtta kasutusele leevendusmeetmeid (ladustada vähemalt 3 m kõrgused katendivallid müra ja tolmu leviku vähendamiseks) ja korraldada koheselt karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks. Peale leevendusmeetmete kasutuselevõttu tuleb teha kontrollmõõtmised lähima vastuvõtja katastriüksusel. Mõõtmised peavad olema läbi viidud akrediteeritud mõõtja poolt. Mõõtmistulemused tuleb esitada esimesel võimalusel Keskkonnaametile.
 7. Võimalike reostuste likvideerimiseks peavad olema karjääris vajalikud vahendid.
 8. Põhjavee reostumise vältimiseks seadmete või masinate tankimine ja remont võib toimuda ainult selleks ettenähtud teenindusplatsil.
 9. Turbaheljumi edasikandumise vältimiseks eesvoolu tuleb turbatootmisalalt ära juhitav kuivendusvesi juhtida läbi settebasseinide. Settebasseine peab regulaarselt (vähemalt kord aastas ning minimaalse vooluveehulga perioodil) puhastama.
 10. Mäeeraldisel teenindusmaa lähedal (kuni 500 m kaugusel) paiknevate salv- ja puurkaevude ebasoodsa seisundi vältimiseks tuleb ettevõttel läbi viia seired enne kaevandamisperioodi ja selle kestel vee kvaliteedi muutuste ilmnemise korral.

3.4.3. Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldisel teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Alljärgnevalt on toodud kokkuvõtlikud kaalutlused kõrvaltingimuste lisamiseks.

Maa- ja Ruumiamet esitas 13.04.2026 kirjas nr 7-1/25/19053-8 (KOTKAS DM-122205-38) seisukoha, et ei nõustu Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloa taotluse kohta koostatud keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamata jätmise otsuses toodud hinnanguga, mille kohaselt vee ärajuhtimine ei põhjusta olulist negatiivset keskkonnamõju juhul, kui järgitakse Laiküla turbatootmisalade kehtiva vee erikasutusloa nr LMKL-002 nõudeid. Maa- ja Ruumiamet märkis, et Keskküla I eesvoolu rekonstrueerimata jätmisel võib lisavee juhtimisel eesvoolu ebapiisava läbilaskevõime tõttu halveneda drenaažkuivenduse toimimine, mille tagajärjel võib liigvesi valguda maaparandussüsteemidega aladele, põhjustada üleujutusi ning halvendada põllumajandusmaa kasutusvõimalusi (sh takistada õigeaegset harimist ja vähendada maa sihtotstarbelise kasutamise võimalikkust). Sellega kaasneb negatiivne mõju nii maakasutusele kui ka kinnisasjadele. Seetõttu peab Maa- ja Ruumiamet vajalikuks, et Keskküla I eesvoolu rekonstrueerimine oleks lahendatud enne Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloa

väljastamist.

Lisaks märgib Keskkonnaamet, et Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloale ei ole lisatud veeosa, kuigi turbakaevandamisel kavandatakse vee juhtimist Keskküla I eesvoolu. Laiküla IV turbatootmisala piiresse rajatavate tootmisväljakute vesi juhitakse lõuna suunas Keskküla kraavi (väljalask LA062), mistõttu lisatakse Laiküla IV turbatootmisala vooluhulgad Laiküla II turbatootmisala keskkonnaloale nr LMKL-002.

Eeltoodust tulenevalt lisab Keskkonnaamet Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloale täiendava kõrvaltingimuse:

- Laiküla IV turbatootmisalalt ei tohi lisavett juhtida enne, kui Keskküla I eesvool on rekonstrueeritud (Maa- ja Ruumiameti poolt on maaparanduse rekonstrueerimisele väljastatud kasutusluba) ning Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloa vooluhulgad on lisatud Laiküla II turbatootmisala keskkonnaloale nr LMKL-002.

Eeltoodu alusel lisatakse antavale keskkonnaloale nr KL-517613 järgmised kõrvaltingimused:

1. Tagamaks olulise mõju puudumise Käntu-Kastja looduskaitseala projekteeritavatele piiridele, on oluline Laiküla IV turbatootmisala lõunaosas rajada kogujakraav mäeeraldise, mitte aga selle teenindusmaa piirile.
2. Kuivenduse mõju suurenemisel võib kooslus muutuda väljaspool kaevandatavat ala. Lisaks taimeliikidele määratud puhvrile tuleks veerežiimi sobivana hoidmiseks kraav niimoodi rajada, et selle kuivendav mõju oleks minimaalne väljapoole kaevandusala jäävale taimekooslusele. Kraavi muld tuleb ladustada ja tihendada kraavi sellele kaldale, mis piirneb kaitstavate taimeliikide kasvualadega.
3. Mäeeraldise lõunaosas on kaitstavate käpaliste kasvuala, kust tuleb taimed ümber asustada. Ümberasustamise koht oleks soovitatavalt kaitseala või mõni taastatav rikutud ala, nagu endine karjäär või sookoosluste taastamisaladega piirnevad metsad, et ümberasustamise tulemus oleks paremini jälgitav või siis saaks sellega toetada rikutud alade taastumist. Ümberasustamine kavandada siiski kuluefektiivsusest lähtuvalt võimalikult lähedale. Ümberasustamisel lähtuda OÜ Nordic Botanical poolt koostatud ekspertiisi ettepanekutest. Kaevandamisega hävitamisele minevate taimede ümberasustamisel on lisaks nende isendite päästmisele eesmärgiks praktilise kogemuse saamine ja teabe kogumine ümberasustamise tulemuslikkusest. Ümberasustamise tulemuslikkust peab edaspidi seirama vastavalt 1., 3. ja 5. aastal, nagu ekspertiisis on välja pakutud.
4. Vähendamaks mõju linnustikule, tuleb Laiküla IV turbatootmisala rajamisel ettevalmistustööd (alalt metsa raiumine) teostada väljaspool lindude pesitsusperioodi, st ettevalmistustöid võib teha sügisel või talvel alates septembri algusest kuni veebruari lõpuni (01.09.-28.02.).
5. Tolmu tekke ja leviku vähendamiseks piirata transpordivahendite liikumiskiirust karjäärisisestel teedel kui ka karjääri juurde viival teel kuni 30 km/h, karjäärisiseseid teid tuleb niisutada, kui nähtav teetolm kandub väljaspoole karjäärialala.
6. Kaebuste esitamisel tuleb läbi viia loa omanikul aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes müra ja tahkete osakeste (PM-sum) kontsentratsioonide mõõtmised lähima vastuvõtja katastriüksusel ning piirnormide ületamisel võtta kasutusele

leevendusmeetmeid (ladustada vähemalt 3 m kõrgused katendivallid müra ja tolmu leviku vähendamiseks) ja korraldada koheselt karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks. Peale leevendusmeetmete kasutuselevõttu tuleb teha kontrollmõõtmised lähima vastuvõtja katastriüksusel. Mõõtmised peavad olema läbi viidud akrediteeritud mõõtja poolt. Mõõtmistulemused tuleb esitada esimesel võimalusel Keskkonnaametile.

7. Võimalike reostuste likvideerimiseks peavad olema karjääris vajalikud vahendid.
8. Põhjavee reostumise vältimiseks seadmete või masinate tankimine ja remont võib toimuda ainult selleks ettenähtud teenindusplatsil.
9. Turbaheljumi edasikandumise vältimiseks eesvoolu tuleb turbatootmisalalt ära juhitav kuivendusvesi juhtida läbi settebasseinide. Settebasseine peab regulaarselt (vähemalt kord aastas ning minimaalse vooluveehulga perioodil) puhastama.
10. Mäeeraldise teenindusmaa lähedal (kuni 500 m kaugusel) paiknevate salv- ja puurkaevude ebasoodsa seisundi vältimiseks tuleb ettevõttel läbi viia seired enne kaevandamisperioodi ja selle kestel vee kvaliteedi muutuste ilmnemise korral.
11. Laiküla IV turbatootmisalalt ei tohi lisavett juhtida enne, kui Keskküla I eesvool on rekonstrueeritud (Maa- ja Ruumiameti poolt on maaparanduse rekonstrueerimisele väljastatud kasutusluba) ning Laiküla IV turbatootmisala keskkonnaloa vooluhulgad on lisatud Laiküla II turbatootmisala keskkonnaloale nr LMKL-002.

Keskkonnaloa nr KL-517613 andmise otsuse ja loa eelnõude avalikustamise käigus vastuväiteid ei laekunud.

Maa- ja Ruumiamet edastas 11.05.2026 kirjaga nr 7-1/25/19053-10 arvamuse (KOTKAS 11.05.2026 nr DM-122205-42), et Maa- ja Ruumiameti maaparanduse osakond ei esita vastuväiteid keskkonnaloa andmise korralduse ja keskkonnaloa eelnõuetele, kui järgitakse keskkonnaloale kantavaid kõrvaltingimusi ja maaparandusehitise Keskküla I (maaparandussüsteemi kood/ehitise kood 5110700010250/002) eesvool saab esmajärgus rekonstrueeritud. Maa- ja Ruumiamet selgitas lisaks, et loeb maaparandussüsteemi rekonstrueerituks alles siis, kui Maa- ja Ruumiameti poolt on maaparanduse rekonstrueerimisele väljastatud kasutusluba.

Keskkonnaamet tänab selgituse eest ning täpsustas kõrvaltingimuse nr 11 sõnastust vastavalt.

Lääne-Nigula Vallavalitsus edastas 15.05.2026 kirjaga nr 6-2/26-740-2 oma arvamuse (KOTKAS 15.05.2026 nr DM-122205-43), et on tutvunud edastatud dokumentidega ning võttes arvesse, et kõiki valla poolt varasemalt edastatud arvamusi ja seisukohti on arvesse võetud, puuduvad kohalikul omavalitsusel vastuväited ja ettepanekud keskkonnaloa nr KL-517613 andmise korralduse ja loa eelnõudele.

3.6. Otsekohalduvad nõuded

Loaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima MaaPS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda loale. Olulisemad [keskkonnavalised kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis "Loa omaja meelepea".](#)

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Laiküla IV turbatootmisala mäeeraldise plaan
3. Laiküla IV turbatootmisala geoloogilised läbilõiked
4. Laiküla IV turbatootmisala korrastatud ala plaan

Teadmiseks: Eesti Geoloogiateenistus, Lääne-Nigula Vallavalitsus, Maa- ja Ruumiamet, OÜ
Inseneribüroo STEIGER, Riigimetsa Majandamise Keskus, Tarbijakaitse ja Tehnilise
Järelevalve Amet, Transpordiamet

Liisa Ikkonen
spetsialist
maapõuebüroo